

ЁШЛАРНИНГ ВАТАНПАРВАРЛИК ТУЙҒУСИНИ КУЧАЙТИРИШ ЙЎЛЛАРИ

ТТА п.ф.н, доцент: Ойсоат Худоерова

Тошкент тумани, 27-мактаб она тили ва адабиёт фани уқитувчиси

Холиқова Анора Абдисатторовна

Аннотация: Ёшларнинг ватанпарварлик туйғусини кучайтиришнинг юксак мезонлари ва унинг ўзига хос асосий йўналишлари аниқланган. Ўқитувчининг замонавий инновацион фаолиятида таълим технологияларида интерфаол методлардан самарали фойдаланишга доир илмий-амалий тавсиялар берилган.

Калит сўзлар: Инновацион фаолият, таълим технологиялари, интерфаол усуллар, “Ғоялар ғилдираги”, адолат ва маънавият, комил инсон, таълим сифати, педагогик ижодкорлик, ватанпарварлик, миллий ғурур, ижод ва бунёдкорлик, шижоат, садоқат, фидоийлик.

Маълумки, томирида миллий ғурур, Ватан ишқи жўш урган одамгина буюк ишларга қодир бўлади. Биз шундай маънавий муҳит яратишимиз керакки, юртимизнинг қиёфасида Ватандан фахрланиш ҳисси кўзимизни, қалбимизни яшнатиб турсин. Озод ва обод юртда бахтли яшашимиз учун жон фидо қилган иймонли боболаримиз, Ватанга ўз садоқати ила ўрнатилган бўларли аجدодларимизнинг олиб борган курашлари биз авлодларни мағрур этади ва инсонлар қалбидаги Ватан меҳри олий кадрлардан бири эканлигини англаб етамиз. Ватан бу – Аллох инояти билан ҳар бир миллат, элатга берилган баҳоси йўқ неъмат бўлиб, ундан аъло нарса йўқ. Ватан бу – халқнинг ўтмиши, бугуни ва келажакдир. Ўзбекистонда яшаётган ҳар бир инсон, ҳар бир оила учун муносиб ҳаёт қуриш, келажак авлодлар учун озод ва обод Ватан қолдиришдир. Жонажон ватанимизга фидоий бўлиб хизмат қилиш узок муддатли, узлуксиз давом этадиган мураккаб жараён бўлиб, бу ҳар бир инсоннинг доимо хушёр, сергак, маҳоратли, билимли бўлишларини талаб этади. Юртбошимиз ҳақли равишда таъкидлаганларидек: “Билимли авлод буюк

келажакнинг, тадбиркор халқ фаровон ҳаётнинг, дўстона ҳамкорлик эса тараққиётнинг кафолатидир”¹.

Тўғри ва мукаммал таълим-тарбия олган шахслар ўзларини ҳам, жамиятни ҳам тараққиёт сари етаклайдилар. Бунда таълим-тарбия мукаммал бўлмоғи керак. Яхши таълим-тарбия, шубҳасиз, инсонни бахту саодатли қилади, эзгу ва маъқул ишларга ундайди. Ҳар бир инсоннинг қарашларида иймон, виждон, ҳалоллик, поклик, меҳнатсеварлик, билимлилик, адолат, ахлоқий поклик, яхши хулқ, маънавий етуклик ғояси, илм-фанга интилиш каби энг олий маънавий ҳаракатларини мужассамлантиради. Илмсизлик эса инсонни жаҳолатга етаклайди. Амир Темур кишилар ҳаётидаги ёмонликнинг шохобчалари таъма, ғазаб ва илмсизлик эканлигини онгли ҳис этади ва ростгўйлик, тўғри сўзликни улуғлайди, ёлғончиликни эса одамлар ўртасига низо солувчи иллат сифатида қоралайди. Амир Темур мамлакатнинг ободонлиги, илм-фаннинг равнақига боғлиқ бўлса, ёшларнинг бахт-саодати ва камолотини унинг билими ва маърифатига боғлиқ деб билади ва ёшларни илм-маърифатга чорлайди. Илмли бўлиш фақат чидам билан қилинган меҳнат маҳсули эканлигини таъкидлайди. Амир Темурнинг шахси улуғланиб, Соҳибқирон, яъни шоҳларнинг шоҳи, жаҳонгир деб аталган. Унинг ҳаёти ва амалий фаолияти кўп қиррали бўлган. Амир Темур инсондаги асиллик, тозалик, ақл-фаросатлилик, эҳтиёткорлик, зийраклик, меҳрибонлик, хушмуомалилик, сабр-чидамлилик ва тинчликсеварлик каби сифатларни қадрлаган. У ватанга хизмат қилишда ҳалоллик, поклик, адолатлилик тамойилларига амал қилишга даъват этади. Амир Темур ҳарбийликка олинадиган кишидаги ташкилотчилик, фаоллик, сергаклик, хушёрлик ва тадбиркорликни биринчи ўринга қўйган. “Темур тузуклари” да ҳам: “Ишбилармон, мардлик ва шижоат соҳиби, азми қатъий, тадбиркор ва хушёр бир киши минг-минг тадбирсиз лоқайд кишидан афзал”², - дея алоҳида таъкидланган.

¹Миллий тикланишдан миллий юксалиш сари. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг асарлари ва маърузаларидан олинган фикрлар. Ёшлар нашриёт уйи. Тошкент-2019. 5-бет.

² Амир Темур ўғитлари Б.Аҳмедов таҳрири остида.-Тошкент: Наврўз, 1992-Б.11.

Ўзбекистон Республикасининг бош мақсади баркамол инсонни тарбиялашдир. Чунончи комил инсонлар жамиятдаги илғор қатлам ҳисобланади. Комил инсон ўз маслағи, Ватани, халқи манфаатларига ёт, зарарли ғояларни таркатаётган кимсалар ортидан кўр-кўрона эргашиб кетавермайди, огоҳ ва фаол бўлади. Ҳаётда эзгулик ҳукмрон бўлиши учун ақл, яхшилик ва адолат хизмат қилиши зарур. Бу борада юртбошимиз томонидан билдирилган фикрнинг маъноси ва таъсири кучлидир.

“Адолат ва маънавият-ўзаро чамбарчас боғлиқ тушунчалар бўлиб, маънавият бўлмаган жойда ҳеч қачон адолат ҳам бўлмайди”³. Шунга кўра, ёшларнинг ўз ишига масъулиятли, фаол субъект сифатида адолатли ҳукм чиқарувчи ва юксак маънавиятли инсон бўлиши муҳим аҳамиятга эгадир. Ўқитувчининг инновация фаолияти орқали мамлакат истиқболни ўз келажаги билан уйғун кўрадиган, ижтимоий-сиёсий ҳаётда онгли равишда иштирок этиш қобилиятига эга бўлган, ижтимоий жараёнларда фаол қатнашадиган эркин фикрловчи ёшлар шахсини шакллантириш энг муҳим масаладир. Мамлакатимиз таълим тизимида амалга оширилаётган ислохотларнинг пировард мақсади ҳам ҳар томонлама шаклланган интеллектуал кадрларни тайёрлаш, давлат ва жамият тараққиётини янада юксалтириш ва Ўзбекистоннинг халқаро нуфузини ошириш билан боғлиқ ишларни янада такомиллаштиришдан иборатдир. Бунинг учун аввало, ўқитувчи фаолиятини ривожлантиришга имкон берадиган мезонлар: янгилик, юқори натижавийлик, ижодийлик, субъективлик, вариативлик, инновацион йўналганлик, ҳаракат интенсивлиги, акмеологик креативлик, индивидуаллик, умуммаданий шахсий ва касбий маънавий фуқаролик сифатлар, илмий, назарий, психологик етуклик, инновацион компетентлик, коммуникативлик, мустақил эркин ижодий фикр, мосланувчанлик, маҳорат, малака, тажриба, юқори билим, ҳуқуқий қонуний хулқ атворга эга бўлиши керак. Ёшларнинг ватанпарварлик туйғусини тарбиялашда Ўқитувчининг инновацион фаолияти ва таълим технологияларига жиддий эътибор

³ Мирзиёев Ш.М. Қонун ва адолат устуворлигини таъминлаш – барча эзгу-мақсадларимизга эришишнинг энг муҳим шarti. Унинг ўзи. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд, Т.:- Б.432.

берилади. Бунда янгиликларни излаш, ўрганиш ва уларга асосланиш ҳамда илмий асосланган маълумотлардан фойдаланиш, педагогик, психологик ва ижтимоий-иқтисодий янгиликларни ўзлаштириш асосида таълим-тарбия жараёнининг самарадорлигини таъминлаш ҳамда ўқитувчининг инновацион фаолиятига хос бўлган усуллардан бири - унинг педагогик ижодкорлигини ошириш муҳимдир. Айниқса, таълим жараёнида ўқитувчининг инновацион технологияларни қўллаши, машғулотларнинг қизиқарли ва тушунарли бўлишини таъминлайди. Ўқитувчининг инновацион фаолиятида айнан акмеологик ёндашув..инсоннинг ижодкорлиги, кашфиётга интилиши ҳамда касбий фаолиятининг етуклик поғонаси; креатив ёндашув..индивиднинг янги тушунча яратиши, ноёб фикрлаши янги кўникмалар ҳосил қилиш қобилиятини билдиради; рефлексив ёндашув эса субъектнинг рухий туйғу ва хислатларини аниқлаш жараёни сифатида қаралади. Бунда рефлексив саволлар алоҳида ўринни эгаллайди.

Масалан: мен “Ватан” тушунчаси ҳақида билмоқчиман?

Ватан- арабча сўз бўлиб ўзбек тилида туғилиб ўсган жой, она юрт, онадек танҳо, кўз очиб кўрган дунёмиз, бизни вояга етказган макон, шаҳар, қишлоқ, уй, турар жойи, бошпана, диёрдир.

Ватан- муқаддас қадрият. инсоннинг киндик қони тўкилган жой, манзил, маънавий камолот ва ва фуқаролик майдони, ҳаёт мактаби, фаровонлик ва бахт-саодат ўчоғидир.

Ватан- онанинг алласи таралган , бешигининг излари чизилган замин.

Ватан- биринчи бор баҳорни танитган, илк бор варрак учирган, биринчи марта тонгни кутган жой.

Ватан- инсонни камол топтирадиган, ҳаётига маъно-мазмун бахш этадиган табарруқ маскан, аждодлардан авлодларга қоладиган буюк мерос, энг азиз хотира.

Ватан- ҳар бир инсоннинг бахту камоли, юксак ахлоқи ва чинакам фидойилигидир.

Ватан- одамнинг ғурури, ифтихори, юксак мақсад-муддаолари, тоғдек таянчи.

Ватан- уни қалб, дилдан англамоқ, у билан яшамоқ, уни яшнатмоқ, обод этмоқ учун курашмоқдир. Ёшларнинг ватанпарварлик туйғусини кучайтиришда «*Ғоялар гилдираги*» иш усулидан ҳам фойдаланиш мумкин. Бунда ҳал этилиши зарур бўлган муаммо ёки масала ёзилади ва уларнинг жавоблари босқима босқич мавжуд ижодий имкониятлардан фойдаланган ҳолда ижобий ҳал этилади.

Хулоса шуки, ёшларимизда миллий ғурур негизда ватанга муҳаббат кайфияти пайдо бўлади. Натижада ҳар бир инсон миллати, юрти учун фидойи бўлиб, меҳнат ва ижод қилади ва ҳақиқий ватанпарвар бўлади. Миллий ғурурли инсонда ватанпарварлик, туйғуси жуда ноёб бўлиб, у виждонли, иймонли, меҳнатни яхши кўрадиган ва ижобий сифатларга эга бўлган инсондагина мавжуд бўлади. Бундай бундай инсонни камолотга етган инсон деб ҳисоблаш мумкин. Маънавий баркамол инсон ўзининг қилган ишлари, ҳаёт ва турмуш тарзи билан бошқаларнинг ҳавасини уйғотади ҳамда ҳаётда из қолдиради. Энг муҳими, Ўзбекистон тақдири учун масъулият, бурч ҳисси ошади. Бу эса ўз ватанини севиш у билан фахрланиш, унинг бахт-саодати йўлида фаол фаолият кўрсатиш демакдир. Ватанпарварлик инсоннинг энг улуғ, энг олийжаноб ва энг муҳим фазилати, одамийликнинг том маънодаги ифодасидир.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Миллий тикланишдан миллий юксалиш сари. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг асарлари ва маърузаларидан олинган фикрлар. Ёшлар нашриёт уйи. Тошкент-2019. 5-бет.
2. Амир Темур ўғитлари Б.Аҳмедов таҳрири остида.-Тошкент: Наврўз, 1992-Б.11.
3. Мирзиёев Ш.М. Қонун ва адолат устуворлигини таъминлаш – барча эзгу-мақсадларимизга эришишнинг энг муҳим шarti. Унинг ўзи. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз.1-жилд, Т.- Б.432.